

AJAKIRI NAISTELE

ALATI VÄRSKE

10. JOHNNY

PEETER
RAUDSEPP
LEIDIS
KOMÖÖDIA!

SUHTENIIPID!
KUIDAS
ÜLLATADA
MEEST?

MILLEKS MEILE
MONOGAAMIA?

PALJASTATUD:
KUIDAS NÄHA, ET MEES
PETAB?

RETSEPT:
TAANI TALUTÜDRUK

RAKVERE LÄVEL

TEATER
THEATRE

TEATRIKOHVIK
THEATRE CAFE

Iga päev
9-22
Daily

TEATRIKINO
THEATRE CINEMA

(+372) 32 95 444
Kreutzwaldi 2a,
RAKVERE
rakvereteater.ee

SEKSUALENAMUSEST
KOMööDIA

OLD JOHNNY

AUTOR **RAY COONEY**
LAVASTAJA **PEETER RAUDSEPP**
KUNSTNIK **YANA KHANIKOVA**
LIKUMISJUHT **HELEN SOLOVJEV**
MUUSIKALINE KUJUNDAJA **MORTEN-ENDRIK MILDER**
VALGUSKUUNDAJA **ROOMET VILLAU**
TÖLKUJA **TRIIN TÄEL**

OSADES

MARY SMITH - **ANNELI RAHKEMA**
BARBARA SMITH - **ÜLLE LICHTFELDT**
JOHN SMITH - **MARGUS GROSŅŌI** või **RAINER ELHI**
UURIJA TROUGHTON - **MÄRTEN MATSU**
STANLEY GARDNER - **MADIS MÄEORG**
REPORTER - **TARMO TAGAMETS** (KÜLALISENA)
UURIJA PORTERHOUSE - **EDUARD SALMISTU**
BOBBY FRANKLYN - **TARMO TAGAMETS** (KÜLALISENA)

ETENDUSE JUHT **AUNE KUUL**
ESIETENDUS **16. JAANUARIL 2021**
RAKVERE TEATRI SUURES SAALIS

SISUKORD

- LK 5 _____ JUHTKIRI
- LK 6-7 _____ **PERSOON:** PEETER RAUDSEPA KASVAMINE KOMÖÖDIANI
- LK 8 _____ **FARSIMEISTER** RAY COONEY
- LK 10-11 _____ **TEADUS:** KUIDAS TEKKIS MONOGAAMIA?
- LK 12 _____ **SUHTENIPID:** KUIDAS ÜLLATADA OMA MEEST?
- LK 13 _____ **LAIAST MAAILMAST:** POLÜANDRIA - KELMIKA KUNINGA 15 NAIST
- LK 16-17 _____ **SUHTENÕU:** KUIDAS SAADA ARU, ET MEES PETAB?
- LK 17 _____ RETSEPTINURK
- LK 18-19 _____ HOROSKOOP

JUHTKIRI

Armas naine!

See ajakiri siin on mõeldud just Sulle!

On üks teema, mis saadab meid peaaegu et igal hetkel. Selleks on suhted. Suhted on meie ümber kogu aeg. Kodus, tööl, isegi kaubanduskeskuses või trennisaalis. Ja nädala lõpus teatrisse lõõgastuma tulles ei saa kohe kindlasti mööda suhetest, mis rulluvad Su ees lahti teatrilaval.

Loodetavasti ei vasta teatris nähtu Sinu kodusele elule, vaid tuletab hoopis meelde, et alati võib olukord olla veel hullem. Sellele vaatamata ei tea me kunagi, mis toimub kõrvalkorteri ukse taga. Sest suhted – suhterõõmud, -puntrad ja -rägastikud on meie ümber pidevalt. Ja tõele au andes tuleb tunnistada, et eks õnnestub meist igapähe end vahel ka ise nende sisse mässida.

Loodetavasti pakub see ajakiri Sulle hulganisti nõuandeid ja nippe, et oma igapäevaeluga paremini toime tulla ja lugeda märke enda ümber. Või aitab hoopis panna perspektiivi meie tänapäevasuhted ja mõelda hetkeks sellele, miks on meie harjumused kujunenud just sellisteks.

Häid avastamisi
ja suhterännakuid!

Peatoimetaja

Oktoobri keskel lõppesid su proovid Samuel Becketti „Lõppmänguga“, nüüd tegid kiire kannapöörde eksistentsialistist ja absurdist pöörase farsijuurde.

Milline on sinu kui lavastaja varasem suhe komöödiatega?

On olnud küll koomilisemaid lugusid, nagu praegu repertuaaris olev „Kuni ta suri“, aga see ei mängi mõmmiku ja nukuga, vaid näiteks seksi ja abielu teemadel. Aga olemas on laste fantaasiaga sarnane vastutustundetud, füüsilise ja verbaalne leidlikkus.

Ta on selline tore žanr, mis pakub vaheldust. Mina pean komöödiat täiskasvanute lastelooks. Lapsed mängivad asjadega pööraselt ja fantaasirikalt, aga me ei mängi mõmmiku ja nukuga, vaid näiteks seksi ja abielu teemadel. Aga olemas on laste fantaasiaga sarnane vastutustundetud, füüsilise ja verbaalne leidlikkus.

Ray Cooney't on nimetatud komöödia ja farsis meistriks – kindlasti on tema loomings-hea õppematerjal.

Jah, fars on justkui näitekirjaniku kellepateöö – kõik hammasrattad tuleb üksteisest kokku panna, et masinavärk läheks käima. Selles mõttes väga nõudlik žanr, kus tühja „auku“ ei tohi olla. Seda, mida tegelase psühholoogiaga katta, ei ole. Teine plaan on juba loo alguses teada – kõik tegelased valetavad. See on põhisituatsioon ja ainuke teine plaan.

Ka Cooney loos, paradoksaalselt küll, ärkab tänu valedele inimese ellu ja saab järsku oma köidikutest vabaks. Ta ei pea enam kartma seda, mida ühiskond temast mõtlev. Vähemalt selle kaks tundi, mil meie lugu kestab, saab tegelane elada uljalt ja panna kõik oma fantaasiad ja elujõu mängu.

Mainisid just, et Cooney tekstis pole teist plaani, mis eeldaks psühholoogilist lähenemist. Samas ütlesid sa Sirbis Tambet Kaugemale antud intervjuus, et lavastajana lähtud sa justnimelt psühholoogilisest analüüsist. Kas komöödias siis psühholoogilist analüüsi üldse ei ole?

See asendub teistsuguse tegevusega, pigem füüsilise analüüsiga. Esiplaanile tuleb see, kuidas teha, mis tähendab,

PEETER RAUDSEPA KASVAMINE KOMÖÖDIANI

HUUMORI PUHUL EI TEA KUNAGI,

MIS SELLEST VÄLJA TULEB:

RAKVERE TEATRI LÕDMINGULINE JUHT PEETER RAUDSEPP ON VÕTNUD ETTE UUE PROOVIKIVI – FILOSOOF LAVASTAB FARSII JA NAUDIB UUT PROTSESSI IGATI. TEMA SOOV ON LAVASTUSEGA „OI, JOHNNY“ NÄIDATA, ET ARMASTUSES ON KÕIKI VIKERKAAREVÄRVE NING INIMESTE SEKSUAALSUSEST EI TOHKIS TEHA MURETEEMAT.

et sentimeetri haaval tuleb kogu lavategevuse paika panna. Kõik see, kuidas midagi öeldakse, kuidas selle reageeritakse, kuidas lavale sisenetakse ja nalvalt lahkuetakse.

Ta nõuab näitlejalt teatavat stiilistikat, noored saavad komöödiat tehes seda õppida. Kahjuks pean ütlima, et lavakoolides väga palju komöödiaga ei tegeleta. Kõik tahavad minna kohe sügavuti rasketesse teemadesse või teha väga kaasaegset, postdramaatilist asja. Komöödia nõuab kindlat teksti edastamise oskust, rütmitunnet peab hea olema.

Sa räägid palju komöödiainimeste mõtlemise täpsusest, rütmilisusest, aga kui palju on ruumi improvisatsioonil?

Me hüpitate seda palli vastavalt etteantud reeglitele ja see kõik loob pinnase – kui näitleja saavutab täpse partituuri vabaduse, hakavad tal loomuldasa tekkima improvisatsioonikohad. Aga selleks peab ta teatud kadaluju läbima, vee keema ajama ja alles siis võib ta lustida.

Kas komöödiaga tegelemine on pannud sind rohkem mõtlema ka huumori olemusele? Miks pakuvad meile nalja teiste äpardused ja häädad?

Me tahame näha, et mõnel inimesel läheb halvemini kui meil. Ärme ole selle kohta pealt liiga moraaliseerivad. Stiilpuhtas komöödias balansseeritakse kogu aeg õigel piiril ja vägivall ei muutu kunagi eluhohtuks. Kloun kukub, aga ta ei saa haiget. Või tuleb kogu tege järgmine ja teeb teistsuguse nalja otsa. See ongi komöödiakunst – ühtepidi lõome jalaga tagumikku, aga teistpidi teeme seda elegantiga ja anname kogu aeg mõista, et see on mäng. Komöödias on päris palju semiootilisi tasandeid, kõige toredam ongi, et publik seda ei tajui.

Huumori puhul ei tea kunagi, mis sellest välja tuleb, aga ma olen saanud aru, et komöödiat saab teha ainult positiivse meelelooga. Praeguses ajas on see üldine röömus meeleolu eriti tähtis. Isegi proovist välja tulles tunnen ma, et olen heas tujus. Ma

tahan teiste inimestega suhelda, mulle lähevad korda nende tegevused. Ma ei saa öelda, et mu meeleolu oleks midagi väga sügavat ja filosoofilist, aga see on inimsõbralik.

Praegusel ajal on elurööm kiire kaduma ja kurbus asemele tulema. Sellisel ajal tasubki vaadata lugu, kus tegelased on suures hädas, keeravale ise endale jama kokku ning asi läheb aina hullumaks ja hullumaks. Aga see viis, kuidas seda esitatakse, on pigem nagu elupidu.

Sa oled tüübilt intellektuaal – ka komöödiast rääkides mainid ikka erinevaid tasandeid, semiootilisust, psühoanalüüsi jsm. Kuidas sa tunned, kas need asjad on erinevates sähilites või tegelikult käivad vabal kokku?

Need käivad vabal kokku, aga üks ma pidin selle komöödiaini kasvatama. 10 aastat tagasi ei oleks ma sellist komöödiat teinud, ma oleksin selle ära põlanud. Aga tegelikult on see võltsmoraal-suna. Kunstnikuna tuleb sellest üle saada, et saa minna liigseks kunsti ja suure teatri kummardamiseks. Hõng

ei saa minna liiga pühalkuks, kõik peab olema tasakaalus, kõrge ja madal üheskoos. Ja samas võitleb ka komöödia oma süüdimatult ja lapsemeelsel moel väga suurte ühiskondlike pahedega, kasvõi sellesama silmakirjaliku moraalsusega.

Läbimängu vaadates nägin ma, kuidas sa lavastajana olid igal hetkel näitlejate mänguga kaasas, lustisid koos nendega. Küllap ongi see väga lõbus, kui suuta lahti lasta oma raamidest. Samas muutub komöödia mingil hetkel proove tehes väga tüütuks, sest kõik naljad tuleb osadeks lahti võtta ja siis jälle kokku panna. See võtab aega. Aga see on ka oskus, et ulakalt meeleolu mitte minetada.

See käibki näitleja olemuse

juurde – teha ja näha naljakat. Jäädä taktitudeliseks, aga kõikuda samal ajal labasuse piiri peal. Seda suurem koomik, kes läheb peaaegu labasuse ja nalbeks, aga suudab selle niimoodi ära tasakaalustada ja elegantset välja tulla, et kõik on pahviks lõõdud.

Parimad komöödiainäited ongi ühiskondlised, kus moraalinormid on olnud ajaloost hästi tugevad. Cooney esindab inglise huumorit – „No sex, please, we're British“.

Elegants annab neile võimaluse just selliste asjadega mängida, näha teistmoodi seksuaalsuste teemas mingit fun'i. See on väga õige, oma tegeliku seksuaalsuse leidmine. Võib-olla käib see kasvuraskuste juurde, aga mulle tundub, et teistsugusest seksuaalsusest rääkides lähme me tihti liiga pühalkuks, näeme vaid inimeste kannatust. Muidugi, see on paraku üks osa, aga ei tasu võtta kõike liiga traagiliselt.

Vabandage, aga mul ükstatpuha, mis vormis inimesed seksivad, nii kaua kui osapooled teevad seda vabal tahtel ja on täisealised. Kui see fun ei ole, siis on see igati imelik. Just seda poollit toobki Cooney komöödiaga esile.

PRAEGUSES AJAS ON SEE ÜLDINE RÖÖMUS MEELELOU ERITI TÄHTIS. ISEGI PROOVIST VÄLJA TULLES TUNNEN MA, ET OLEN HEAS TUJUS.

Sa ütlesid, et pidid kasvama selleni, et julgeda tõelisi komöödiat teha. Millist žanrit sa veel tahaksid proovida?

Totaalselt teise äärmusese minnes – klassikalist tragöödiat. Ma ei räägi psühholoogilist draamat, vaid tragöödiat, kus kogu jõud läheb inimeste verbaalsesse suhtlusesse. Enam-vähem tühi lava, inimesed isegi ei puuduta teineteist. Kas oleks võimalik saada kätte selline inimestevaheline kirglikkus, et vaatamata visuaalsele minimaalsusele tekitada kujundite, teksti ja inimeses toimuva nähtamatuga kõrgendatud meeleolu.

Ju ka mu selle ära tein, siis viimane proovikivi on lavastavus. Seda ma olen küll proovinud, aga ei saa öelda, et see veel mu parema käe kinnas oleks.

RAY COONEY

Inglise näitleja, näitekirjanik ja lavastaja Ray Cooney alustas teatris 14-aastaselt näitlejana. Peagi 90-aastane härra on olnud teatriga seotud enam kui 70 aastat ning armastab teatrit senini jäägitult. Ta on Londonis West Endil rekordiomaniik – tema näidend „Lidu oma naise eest“ („Run for Your Wife“), tõlkes ka kui „Oi, Johnny“ püsis sealsetel lavadel järjest 8 aastat. Alates 90ndate lõpust on Cooneyt Eestis lavastatud ligi 20 korda.

KAS SUUDAD LEIDA NENDE 20 PEALKIRJA HULGAST 12, MIS KUULUVAD RAY COONEY NÄIDENDITELE

- IGAÜHELE OMA
- NAISED MULLE, RAHA SULLE
- LIDU OMA NAISE EEST
- MINU KÄEST SA EI PÄÄSE!
- MIKS MITTE
HOMMIKUSÖÖGILE JÄÄDA?
- MINU JÄREL, SELTSIMEESI!
- PETISTE PEALEJOOKS
- MIS LIIG, SEE LIIG
- MIS SA KOSTADI!
- MITTE PRAEGU, KALLIS
- PÄIKESEPOISID
- NALJA NABANI
- RAHARALLI
- PERERINGMÄNG
- ARMUKESTE ALIAS
- RIKUTUD REGLEMENT
- JÄÄ SULAB, NÄETE!
- VÕRKU PÜÜTUD
- PAHAD POISID
- MILLEKS SEE KÕIK?

Õiged vastused leiad järgmisest numbrist.

RAKVERE LYL

Aleksandr Ostrovski

SÜÜTA SÜÜDLASED

Draama elust enesest

Lavastaja Eili Neuhaus
Osades Ülle Lichtfeldt, Anneli Rahkema,
Liisa Aibel, Eduard Salmistu, Tarvo Sõmer,
Margus Grosnõi, Imre Õunapuu,
Jaan Tristan Kolberg (külalised)

KUIDAS
TEKKIS

MONOGAAMIA

Kuni viis protsenti Maa imetajaliikidest moodustavad paare kogu eluks. Kaasale elu lõpuni truud olla suudavad vähesed. Enamasti kasvatavad isaslloom ja emasloom ühiselt oma järeltulijaid, kuid võivad aeg-ajalt teha väikesi kõrvalhüppeid. Seda nimetavad bioloogid sotsiaalseks monogaamiaks.

Millal see käitumisviis evolutsiooniks tekkis, jääb segaseks. Samuti vaidlevad teadlased selle üle, miks monogaamia alguse sai. Kindlasti on saanud kergem järglaste eest hoolitseda. Samas võis olla muid olulisi põhjusi nagu emaste vähesus või soov vältida lapsetapu, näitasid kaks värsket uurimust.

Inglise Cambridge'i ülikooli teadlased Dieter Lukas ja Tim Clutton-Brock koostasid andmebaasi 2500 imetajaliigi geenioonu ning andmed eluviiside ja sigimistrajekti kohta. Nii panid nad paika monogaamia evolutsioonipu. Selle järgi tundub isahool olevat pigem monogaamia tagajärg kui tekkepõhjus.

Ajakirjas Science ilmunud uurimuse kohaselt tekkis sotsiaalne monogaamia seetõttu, et isased ei suutnud endale kindlustada mitut emast. Näiteks võisid emasloomad hajuda toiduotsingutel. Sellises olukorras on isase jaoks kõige kasulikum jääda ühe leitnud emase juurde, temaga paartunda ning aidata tal järeltulijate eest hoolitseda.

Oletuse kasuks tundub rääkivat see, et monogaamsed liigid on kiskjad või söövad mingit toitu, mida ei pruugi igal pool leiduda. Avaratel rohtumadel toituvatel taimtoidulistel loomadel on sotsiaalne monogaamia pigem haruldane.

Uurijad ei usu, et mudeli põhjal oleks võimalik midagi öelda inimese sigimiskäitumise evolutsiooni kohta. Clutton-Brock'i sõnul on vaieldav juba see, kas inimene on monogaamne.

Afrika inimesed elavad polügaamses karjades ja võimalik, et ka inimlaste ühine ellane oli pigem polügaamne. Suurumuste monogaamia poole võis tekkida koos muutustega toidusedelis, mis hajutas emased laiali. Lisaks nõudis järglaste ülaeaglane areng mõlema vanema pidevat hoolt.

Monogaamia teket võisid mõjutada ka lapsepuud. Emased inimesed ei viljastu imetamise ajal. Isased võivad seepärast oma rivaalide sigitatud järglastel tappa ja enda geenide leviku kindlustamiseks ise emastega paartuda.

Londoni ülikooli kolledži teadlane Christopher Opie' juhitud uurimuses koostasid teadlased 230 primaadilligi evolutsioonipu ning jälgisid sigimiskäitumise muutumist 75 miljoni aasta jooksul. Statistilise mudeli kohaselt tekkis võraste järglaste tapmine alati enne kindlate paarisuhete tekkimist. Seega mängis lapsepuud monogaamia tekkimises olulist rolli. Isased hakkasid monogaamsed suhteid looma selleks, et oma poegi kaitsta.

UURIMUS ILMUS AJAKIRJAS
PROCEEDINGS OF THE
NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES.
ALLIKAS NOVAATOR

MONOGAAMIA TOETUSEKS

Polügaamses ühiskondades on monogaamselga võrreldes rohkem vägistamist, inimrööve, mõrvu. Laste väärkohtlemist ja muid kuritegusid, leidis värske uuring. Uuringu autorite hüpoteesi kohaselt kaasneb mitmenaiseidamisega karm meestevaheline võitlus vähema hulga vallalistate naiste pärast. See võib selgitada viimastel sajanditel toimunud monogaamia globaalset võidukäiku domineeriva abieluvormina ning inimkonna loomumist mitmenaiseidamisest, mis oli kunagi levinud 85 protsendis ühiskondades. Tänapäeval esineb mitmenaiseidamist veel mõnedes Aafrika, Aasia, Lähis-Ida ja Põhja-Ameerika piirkondades.

Uurimistulemused näitasid, et monogaamse abielu kehtestamiseks saab ühiskond suuremat netokasu, sest vähenevad polügaamse ühiskonnakorraldusega kaasnevad sotsiaalsed probleemid.

Avaldatud uuringu järgi suurendab monogaamia seadusega kehtestamine pikaajalist planeerimist, majanduslikku efektiivsust, säästmist ja lastesse investeerimist. Energia, mis meeslül kulub varem naiste otsimisele, kanaliseeritakse ümber isakohustuste täitmisele.

ALLIKAS: NOVAATOR
„MKS VALIS ARENEVUD MAAILM MONOGAAMIAT“

LIND KUI TRUUDUSE SÜMBOL

Ka lindude puhul on nädatud, et mida rohkem isaslind poegade kasvatamise panustama peab, seda väiksem on paariliste suhete osakaal. Varieeruvus on liigiti väga suur. Kui leidub ka puhtaalt geneetiliselt monogaamsed liike, siis võib sotsiaalselt monogaamsel liigil üleüldiselt loomisest koosnuda poegade arv ulatuda ka 70 protsendini – ja see on liigi kohta keskmine.

Mõned näited tihaste hulgast: 40% sinithaste pesadest leiab paariliseid poegi, rasvatihastel on see näitaja 30% ja pisikestel musttihastel koguni 75%. Samas pesas võib peale mõlema paarilise munade olla nii isaslinnu kui ka emaslinnu „sohilaps“.

Tõelised kargpered.

Lindude uuringust tasub kõrva taha panna veel mõned seaduspärasused. Esiteks, mida suurem on isas- ja emaslinnu vaheline erinevus välismees, seda tõenäolisemalt leiame kõrvalekaldeid geneetiliselt monogaamiast. Äärmiselt truid on aga näiteks äravahetamiseni sarnaste sugupooltega haid, kes valivad paarilise kogu eluks ning kasvatavad ühiselt poegi – neil on geneetiliselt monogaamia osakaal 99%.

ALLIKAS: TÜÜL SEPP, ELIN SILD
„MONOGAAMIA EVOLUTSIOONIST“,
SIRP

Monogaamia on loomariigis väga haruldane suhtevorm, mis esineb peamiselt lindudel. Linnuliikidest on vähemalt näiliselt monogaamsed umbes 90 protsenti. Peale nende esineb monogaamsed liike veel mõnevõrra imetajate hulgas (umbes 9 protsenti liikidest) ning üksikutele juhtudel ka roomajate, kahepaiksete ja kalade klassides.

MONOGAAMIA LOOMARIIGIS

KUIDAS ÜLLATADA OMA MEEST

KUI TUNNET, ET SUHE ON LIIGA RUTINNE JA ARGIKOHUSTUSED TEEVAD ELU NÜRIKS, SIIS ÄRA LEPI SELLEGA. TEE MIDAGI, ET OMA KALLIMAT ÜLLATADA JA ELLU ROHKEM PÕNEVUSTUVA.

MEHE HOBI

Isegi kui su mees tegeleb millegi sellisega, mis sind tegelikult ei huvita, siis oleks ikkagi tore, kui sa mõnikord ta tegevustest mingil määral osa võtaksid. Olgu selleks sporditüritustel käimine, teatamine, pallimäng või midagi muud – kindlasti teeb talle heameelt, kui oled valmis ta kirega lähemalt tutvuma. Kui oled otsustanud seda teha, siis tee seda entusiastlikult. Ära mine temaga kaasa selleks, et vinguda.

KOHTING, MITTE KOHUSTUS

Pereelus tuleb ette palju igapäevaseid tüütuid kohustusi. Kõll peab käima hambaarsti, poes või viima piduridire keemilisse puhastusse. Tee kohustused meeldiv illatus. Lepi mehega kokku, et saate mõnel igapäevasel põhjusel kuskil kokku ja üllata teda näiteks kino- või teatripiletitega. Vali midagi, mis talle tõesti meeldib.

INITSIAATIV MAGAMISTOAS

Naised teevad suhetes palju, kuid voodimängudes nad enamasti juhtida ei taha. Nii mõnigi naine tunneb end oma kehas ebamugavalt. See on kurb. Ise sekski algatades saab aga ka enesekindlust tõsta.

NÄDALAVAHETUS SÕPRADEGA

Nii nagu sulle meeldib sõbrannadega tüdrukute õhtut veeta, tahab ka mees oma sõpradega semut-seda. Nädalavahetus sõpradega ei pea tähendama kahetsusväärseid rumalusi ja saladusproovi – häid sõprussuhteid saab hoida ka usal ja matkal käies või sporti tehes.

SEKSIKAD KIRJAD VÕI PILDID

Digitaalajastul on käitsi kirjutatud armastuskiri väga eriline ja meeldejääv leid. Poeta kirjake talle taskusse, kui ta läheb näiteks tööreisile, et ta teaks, mis on teda kodus ootamas. Või siis valmistada talle koos lastega kunstiteos ning saada see postiga tema kontoris.

VANADE AEGADE MEENUTUSEKS

Meenuta, mis oli teie lemmiktegevus, mida te „vanadel headel aegadel“ ikka koos tegite. Nüüd korralda üllatus ja vii ta uuesti noorpõlve lemmikrestorani või spordivõistlusele.

TERVITA TEDA SILDIGA

Valmistä silt partneri nimega (nagu lennujaamades inimestele vastu tulles kasutatakse) ning mine talle rongijaama, bussipeatusesse või sissesõiduteele sellega vastu.

ALLIKAS: SÕBRANNA.ELU24.EE

TRIINU SIKK

Eswatini, varasemalt Svaasimaa, on väike merepiirita kuningriik Lõuna-Aafrikas, naabriteks Lõuna-Aafrika Vabariik ja Mosambiik. Eswatini on Eestist veidi enam kui poole väiksem mägine riik, üks väiksemaid riike Aafrikas. Riiki juhib kuningas Mswati III – viimane absoluutne monarh Sahara-taguses Aafrikas.

Kuid mitte ainult see ei tee kuningas Mswati III eriliseks. Riigis on polügaamia, mis on valitsejatele lausa kohustuslik. 52-aastaselt kuningal, kes on troonil alates 1986. aastast, on praeguseks 15 naist ja 29 last. Kuningas on pälvitud rohkelt tähelepanu oma priiskava elustiiliga – ajal, mil 63% riigi elanikest elab allpool vaesuspääri, jõudis aasta tagasi rahvusvahelise meediase uudis sellest, kuidas kuningas ostis enam kui 24 miljoni dollari eest 19 Rolls Royce'i autot. Lisaks sellele on kuningal eralennukid ning isegi oma isiklik lennujaam.

Paraku on toretsuva eluviisi kõrval ka teine pool, sest samal ajal maadleb riigi praktiliselt kokku kukkunud ter-

vishoiusüsteemi AIDS'i epiideemilise levikuga. Hi-viirusega on nakatunud 26,1% täiskasvanud elanikkonnast – see on kõrgeim näitaja maailmas. Seetõttu on ka oodatav eluiga riigis madalam maailmas – 32 aastat. Aga elu riigis läheb sellele vaatamata edasi ning kuningal avaneb iga aasta võimalus valida endale uus naine. Kuidas see näib?

KUIDAS LEIDA UUS NAINET?

Riigi tähtsaimaks iga-aastaseks sündmuseks on Umhlanga ehk Reed Dance tseremonia (alumisel pildil), 1940ndatest alguse saanud 8-päevane suursündmus, kuhu kogunevad kokku vallaliseid neid üle kogu riigi. Mõneti võiks pidustust võrrelda isegi meie tantsumuuga, sest üritus kulmineerub suure traditsiooniliste tantsude ja laulude ühisesitamisega staadionil, osavõtjaid üle 40 000 noore neiu. „Tantsijate“ eesmärgiks on aga kuningale selma jääda ja saada seeläbi valitud tema uueks naiseks. Osalejad saavad vallaliseid ja lasteuid neid, kes on jagatud kahte gruppi: nooremad, umbes 8–13-aastased ning vanemad, ligikaudu kuni 22-aastased.

Augusti lõpus või septembri alguses toimuv tseremonia, mis tõlkes võiks tähendada pillirootantsu, algabki pilliroo lõikamisega ning nende esitlemisega kuningale emale. Festivali lõpus astatakse kõik üheksoks kuningale ette, demonstreerides tallegi pilliroost rivisid. Kogu vaatepiln on kirev, lausa kaleidoskoopiline – tüdrukud kannavad lühikesi pärlitest tehtud seelikuid ja tupsulist salli, mis viitab süütusele, ülakeha on neil paljas.

VOORUS VÕI VÄLJANÄITUS?

Ekki üheks eesmärgiks on esitleda tütarlaste vooruslikkust, nähakse tseremoniaal rahvusvahelises meedias tihti kui neistite väljanäitust. Kohalike jaoks on see aga aastasüüdist alguse saanud traditsiooni ülevahoidmine, naiste jõu ja vooruslikkuse tähistamine, ilu näitamine, samuti austusavaldus kuningale emale. Osalemise peamine ajend ei ole mitte lootus saada kuningana naiseks, vaid võimalus teiste noorte neidudega suhelda, sest traditsioonilises kultuuris saadakse harva kontakt emale.

13-aastane Lindelwa Zwane on osalenud juba kolmel korral. Samas tõdeb ta, et ei tahaks kuningaga abielluda, sest elus on nii palju muud põnevast, mis tal plaanis – minna ülikooli ja saada administraatoriks, näiteks.

Samas jääb õhku küsimus, kas noortel naistel on piisavalt teadlikkust ja julgust, et keelduda osalemisest ja jätta maha traditsioon, mis naiste väärkusest lugu ei pea. Ei ole raske näha seost polügaamia, naiste madala seisuse ja HIVi leviku vahel Eswatinis. Samas räägib traditsiooni kaitseks see, et naised, kes saavad Umhlanga tseremoniaalt he kogemuse ja tahavad tagasi tulla, peavad jääma süütuks.

KASUTATUD ALAKIRJAS THE NEW HUMANITARIAN ILMUNUD ARTIKLIT „THE ROLE OF WOMEN STIRS AT THE REED DANCE“

FAKT ON SEE, ET INIMESD – NII ABIEIUS KUI PAARISUHTES – LANGEVAD TRUUDUSETUSE LÖKSU MITMEL ERINEVAL PÕHJUSEL. KUIGI NEILE PÕHJUSTELE VÕIB OLLA KEERULINE „RAVI“ LEIDA, TASUKS TEADA, MILLISED MÄRGI VÕIVAD PALJASTADA, ET MEES PETAB SIND. SEDA ENAM, ET VÄIDETAVALT POLE KUNI 70 PROSENTI NAISTEST TEADLIKUD, ET MEES VÕIB NEID PETTA.

KUIDAS SAADA ARU, ET MEES PETAB

- ☉ Kallim on hakanud uksi sulgema, kui sina oled läheduses. Varem jättis ta need alati lahti. See viitab sellele, et ta üritab füüsiliselt ja psühholoogiliselt teie vahele tõket tekitada.
- ☉ Kallim pöörab sinu vajadustele rohkem tähelepanu. See on tingitud süümeepinadest, mida petja kõrvalsuhte alguses tavaliselt tunneb. Kõrvalsuhte arenedes võid täheldada, et mehe tähelepanu hakkab kaduma.
- ☉ Kallim ostab sulle ohtralt kingitusi. Kingitused on samuti tingitud süümeepinadest, sest ta tunneb end süüdi sinu petmise pärast ja arvab, et kinkide tegemine parandab ta enesetunnet.
- ☉ Kallim norib sinuga pidevalt tüli. See annab talle piisavalt põhjust, miks vihaseks saada ja kodus välja tormata ning oma armukesega kohtuda. Petja võib nii käituda ka seetõttu, et emotsioonid ajavad teda segadusse.
- ☉ Mehe muusikamaitse on järsku muutunud. Näiteks kuulas ta enne palju kaasagset muusikat, kuid järsku eelistab hoopis rokki. Võib-olla on ta uue muusikastiili avastanud tänu uuele kallimale.
- ☉ Ta kritiseerib pidevalt kedagi teist. Ta võib üritada sulle muljet jätta, et tema poleks ealeski kellestki sellisest huvitatud, kuigi tegelikult võib see inimene talle salamisil meeldida.
- ☉ Kui äratad kallima üles, paistab ta olevat ehmunud. Põhjuseks on ilmselt see, et ta pole kindel, millises magamistoas ta parajasti on. Lisaks on tema magamisharjumused oluliselt muutunud ja ta on seletamatult väsinud, rahutu, näeb tihti halbu unenägusid ja räägib kunas.
- ☉ Ta ajab asju sassi. Kuna ta veedab aega ka teise inimese seltsis, võib ette tulla, et ta ajab segamini, mida ta tegi koos sinuga ja mida temaga. Näiteks võib juhtuda, et tema on juba käinud restoranis, kuhu sina pole oma jalga astunud või on ta näinud filmi, mida sina plaanisid koos temaga vaadata. Millal ta jõudis seda teha?
- ☉ Enamik tema Facebooki sõpradest on seksikad naised. Mis toimub? Usud tõesti, et need kõik tütarlapsed on ta sugulased?
- ☉ Kui ta pole eelnevalt huvi tundnud oma auto või kodu puhtuse vastu, kuid nüüd on hakanud koristama ja tolmurulle otsima, siis võib-olla on asi selles, et ta üritab tõestusmaterjalidest lahti saada. Kui elate eraldi ja tahad tõesti teada, kas ta petab sind, mine talle ootamatult külla ja vaata üle, mis toimub.
- ☉ Tema seksuaalsed eelistused on muutunud. Seda peetakse selgeks märgiks, et mees petab. Kui ta soovib tihemini seksida või tahaks proovida kohti, kus te varem pole vahekorras olnud, siis ilmselt on ta leidnud uue vaatenurga seksile. Uurimused on näidanud, et kõrvalsuhtes olevatel meestel on rohkem testosterooni, mistõttu on ka nende sugutung suurem.
- ☉ Ta on varemgi petnud. Varasem käitumine võib olla märk ka tulevases käitumisest, isegi suhtes. Kui ta on seda juba varem teinud, on see edaspidi tema jaoks lihtsam. Muret tasub tunda ka siis, kui tema vanematel on petmisega probleeme olnud, sest paratamatult võtame me oma perest eeskujut. Sel juhul tasub kallimaga nendest teemadest rääkida ja uurida, millised tema enda põhimõtted on, sest rääkimine võib aidata vältida vanematega samasse ämbrisse astumist.
- ☉ Ta on raha suhtes salatsev. See on iseloomulik just meestele, sest kui neil tekib salasuhte teise naisega, on nad tihti sunnitud raha kulutama. Elukaaslane peaks seda pidama ohumärgiks, kui mees on ühtäkki raha küsimustes salatsev ja tema eelarves on puudujääke.

ALLIKAS: SOBIRANNA.ELU24.EE

KUID ENNE SEDA KÕIKE VAATA OMA PARTNERI SÕRM!

Selgus, et need naised ja mehed, kelle parema käe nimeta sõrm on oluliselt pikem kui sama käe nimetissõrm, murravad suurema tõenäosusega truudust. Teadlased on arvamisel, et nimeta sõrme pikkus viitab sellele, kui palju puutus inimene emaisas kokku testosterooniga ja see mõjutab omakorda seda, kas tegemist on petijaga või mitte.

RETSEPTINURK TAANI TALUTÜDRUK

KOGUS: NELJALE
VALMISTUSAE: KUNI 20 MIN

- ☉ 400 g riivitud leiba
- ☉ 50 g võid
- ☉ 1,5 dl suhkrut
- ☉ 1 sl vanillisuhkrut
- ☉ 400 g kohupiimapastat
- ☉ 200 g hapu- või vahukoort
- ☉ 1 purk jõhvikat- või pohlamoosi
- ☉ 2 tl kaneeli

VALMISTAMINE

Rõsti leivapuru pannil võis. Lisa suhkur ja kaneel ning lase jahtuda. Sega kohupiimapasta hapu- või vahustatud koore, ülejäänud suhkruga ja vanillisuhkruga. Pane pokaalidesse või kauskistesse kihiti leivapuru, moos ja kohupiimakreem. Tee samad kihid veel üks kord. Viimaseks kihiks pane kohupiimakreem ja puista peale veidi röstitud leivapuru. Magustoidu võid teha ka ühte suuremasse kaussi. Kaunistada võimalusel pohlade või jõhvikatega.

Kohupiima hulka võid segada nii hapu- kui ka vahukoort. Vahukoorega saab magustoit kindlasti kohevama ja maitsvama.

TEATRIHOROSKOOP NAISTELE

JÄÄR

võtab teatriseminekut enamasti tõsiselt. Juba mitu nädalat varem võib teada märgata uut pesu valimis. Seejärel, nädal enne teatrisaali, kingid. Uus kleit jääb enamasti viimase nädala teemaks. Kui raha veel on. Hädaga mahub ju mõni neist 216-stki selga, mis on varasematest teatrisaalküedest kappi kogunenud. Mõnikord võtab ettevalmistusperiood jälleltsi kiirendada palju energiat, et teatrisse jõudes puudub ta vähimigi tahtmine lavale vaadata ning tema pilk eksleb arvustavalt saalis publiku maitsetut riietust hinnates.

SÖNN

Temaga juba vaidlema ei kipu. Tema teab täpselt, mis hea on. Seda saab argielus kuulda nii tema abikaasa, arst kui lapse klassijuhataja. Kui ta teatris mõnda teatrikritikut tunneb, siis pagevad nad ummisjalga ta kuuldekaugusest, sest etenduse vaheajal tema juba oma emotsioonid ning elamusid vaka all ei varja! Kohvikus kuulutab ta kõva häälega, millise dilettantlikkusega näitlejad mängivad. Pole vähimatki kahtlust, et ka lavastaja tundis proovides puudust tema nõuannetest. Sellepärast kogu see värk, mis laval toimub, nii mannetu ongi. Ja see kõik on puhas tõde. Seda võib sõnn pilbilvirna peal vanduda.

KAKSIKUD

teavad, et etenduse ajal peab saalis valjuhäälselt kaasa elama. Ja kui keegi ei märka, kui pühendunult nad laval toimuvat jälgivad, müksavad nad küünarnukiga oma naabrid. Eriti hea, kui nad on täiesti võõrad inimesed. Siis teavad kõik, et kaksikud juba elamusel nimel end tagasi ei hoi.

VÄHK

ei suuda kuidagi mõista, kuidas on võimalik teatrisaalis rääkida etenduse ajal telefoniga. Me ei ela ju ometi kivijäsel! Alati on ju võimalus saata meil. Ja kui telefonis toksimine väsitav tundub, siis võib ju võtta läpaka ning rahulikult klahvide klõbinal oma tööasju ajada. Isegi netis surfata ja uusi kingi valida. Aga telefoniga etenduse ajal rääkimine – fui, kui labane!

LÕVI

ei saa loomarmastajana üldse aru, miks koeri teatrisse ei lubata? See pole mingi vabandus, et nad võivad etendust häirima hakata. Õnneks on lõvist koeraomani väga heas sümbioosis oma lemmikuga ja ta saadab teatrisaalis istudes oma väiksele lemmikule telepaatiliselt signaale. Selleks tuleb vaid käed üles tõsta ning suruda nimetissõrm meelekohtadele. See, et tagant ridadest hästi laval toimuvat ei näe, pole kindlasti enam lõvi mure.

NEITSI

armastab teatris tukkumas käia. Tema muidu energiline loomus ei luba lihtsalt jätta kasutamata võimulust hämaras teatrisaalis silm looja lasta. Hiljem ärkab ta täpselt õige koha peal üles ja plakustab seda vaimustunumalt, mida sügavamalt ta unne vajus ning mida puhanum ta on. Siiski teab ta mingi ime läbi kõike, mis laval juhtub ja suudab oma kaaslase tähelepanu juhtida isegi sellele, et too peaks natuke tähelepanelikumalt laval toimuvat jälgima.

KAALUD

teavad täpselt, et kui neile meeldivad kahe lavastuse tutvustused võrselt, siis tuleb mõlemat ka vaatama minna. Mitte, et kaalud suudaks ka pärast mõlema lavastuse vaatamist täpselt öelda, kumb neile rohkem meeldis. Kaalude puhul ongi kummaline, et neile meeldib teatris kõik, alates gardoeroobist ja kohvikus pakutatavest võileibadest. See, mis laval toimub, on kaalude arvesse mituini väljaspool kriitikat. Kaalud on harjunud, et kõik, mida nende silm rivab, muutub paremaks või on vähemalt väga hea.

SKORPION

Loomulikult on mood huvitav ja skorpionile meeldivad erinevad lõiked, aga teatris ei pea siiski vaid teiste vaatajate kostüüme jälgima. Seda enam ei pea neid ka valjul häälel arvutama. Eriti, kui miski ei meeldi. Kõik saavad niigi aru, et kollane ei sobi näiteks rohelisega üldse kokku. Aga seda ei pea üle saali kuulutama. Ja veel selliste eetteetidega – nagu purjus võililli oleks murule oksendanud! Ilmselt, et inimene, kes seda kleiti kannab, tunneb end niigi halvasti ja lasseb end pärast vaheaga tuuletroomis maha. Pole tarvis ilmasajata muretseda.

AMBUR

on haritud inimesena kursis kõigega, mis toimub teatris, mis toimub laval ja mis toimub kultuuriministeeriumis. Sellepärast võib amburit kohata pigem kohvikus Sirpi lugemas kui teatrisaalis. Kui ta mõnikord ka teatrisaali ära eksib, siis on kindlasti tegemist enneolematu sedõõriga, millest ta garderoobis ka oma kaaslasele valjuhäälselt teada annab.

KALJUKITS

Tuleb kaunis teatrisaene aasta, sest tema ellu saabub lõpuks ometi tööline armastus. Ja kui elus on armastus, milleks seda siis enam teatrisse vaatama minna?

VEEVALAJA

suhtub teatrisse nagu tuisu. See peab olema hea. Kui etendus on halb, lahku veevalaja saalist demonstratiivselt. Ta on loomult altruist ja ei kannata, kui inimesed lihtsalt puhtalt harimatuses oma aega raiskavad. Eriti mõjus on viletsa etenduse ajal saalist lahkuda kohe pärast viit esimest minutit ja turtsetada ukseks solvunult: mingi totter komöödia!

KALAD

Teatrisaasta tuleb kirju. Nad vaatavad ära kõik läheduses asuva teatri uuslavastused. Nii juba mitu hooaega järjest. Iga lavastuse kohta teevad kalad oma järeldused. Kindlasti tuleb neist anda õhtul telefonis teada oma tuttavatele, mis sest, et kell on juba palju. Kultuurielamuste jagamiseks pole kunagi liiga hilja. Eriti meeldivad kaladele etendused, kus raagitakse millestki, millest nad hästi aru ei saa. Nad nimetavad seda elusigavuseks ja räägivad selle kõik veel segasemalt oma tuttavatele ümber.

ELUVAATLEJA JA HOBIASTROLOOG
PALDEMAR VONSO

TOIMETUS

Ajakirja toimetajad: Triinu Sikk ja Urmas Lennuk

Fotograaf: Helen Solovjev

Kasutatud fotod: freepik.com ja internet

Küljendaja: Toomas Erapart

RAKVERE TEATER

Näitlejad – Liisa Aibel, Rainer Elhi, Margus Grosnõi, Grete Jürgenson, Jaune Kimmel, Ülle Lichtfeldt, Märten Matsu, Silja Miks, Madis Mäeorg, Tiina Mälberg, Saara Pius, Anneli Rahkema, Peeter Rästas, Eduard Salmistu, Tarvo Sõmer, Elar Vahter, Natali Väli ja Imre Ounapuu
Valgustajad – Arne Maasi, Märt Sell ja Roomet Villau
Helitehnikud – Peeter Piltv, Andres Raja ja Kerdo Väiner
Inspitsiendid – Katrin Kalamets, Aune Kuul ja Eili Neuhaus
Grimeerijad – Helena Kongi, Maret Kongi ja Liisbeth Liidema
Kostümeerijad – Anne Joorits ja Kaja Kupp
Rätsepad – Anne Komp, Merli Matti ja Kaja Uustalu
Butafoor-dekoraator – Helen Padu
Puusepp – Aare Vilba
Lavatehnikud – Aimar Ehas, Reio Kiviberg, Riho Lillakas, Ottomar Sukko, Hendrik Vilde ja Mati Väljaots
Bussijuht – Tõnu Tammi
Lavastusala juht – Tiit Kalm
Lavastusala juhi abi – Maie Nurmoja
Juhi abi – Helle-Mall Niinemets
Korraldusjuht – Marika Tint
Turundusspetsialist – Evelin Rikma
Reklaamijuht – Kristo Kruusman
Müügiadministraator – Daisy Kull
Projektijuht – Helen Solovjev
Trupijuht – Getter Marii Kalvik
Etendusteenistuse juht – Indrek Apinis
Raamatupidajad – Tuuli Jaansen ja Merle Siirak
Arhivaar-spetsialist – Mari Vitskovski
IT-spetsialist – Aleksander Kikkas
Digitaalkunstnik ja kujundaja – Peeter Rästas
Kirjandustoimetaja – Lauri Saaber
Dramaturg-lavastaja – Urmas Lennuk
Kino osakonnajuht – Brenda Pastimäe
Kino osakonnajuhi abi – Karolin Harjus ja Oliver-Hannes Kurs
Kino teenindajad – Julia Gorjainov, Olga Kikkas, Laura Rosin ja Andry Sten Tüvi
Kino abiteenindajad – Amanda Karakai, Tuuli Puust, Marta Sõmer, Jana Turapina ja Eliza Vaškine
Teenindusjuht – Kaie Kalvik
Teenindusjuhi abi – Iris Tander
Kohvikuteenindajad – Markko Karu, Andželika Kriikon, Elis Kukk, Marje Nurmepaju, Cärolin Rajasaar ja Katrin Teichmann
Abiteenindajad – Epp Kaljos, Liivi Kasemets ja Siim Kroonmäe
Publikuteenindajad – Kersti Kalamets, Inge Kelk, Agnes Kink, Tiina Krutto, Urve Kukk, Merli Matti, Maarika Miilman, Marje Nurmepaju, Ülla Nõmmik, Remek Raumann, Keed Sokolov, Viive Vaab ja Piive Volter
Kokad – Reet Kalde ja Liina Orgus
Abikokad – Maie Rohesalu ja Kaili Kütt
Koristajad – Leena Freiberg, Nelli Hudik, Gulnara Kert ja Annieta Vaher
Majahoidja-hoovikoristajad – Taimi Tanning
Parkimiskorraldaja – Toomas Aettik
Peakunstnik – Krista Aren
Loominguline juht – Peeter Raudsepp
Teatrijuht – Velvo Väli

Eesti Etenduskeskuste Liit
Estonian Association of
Performing Arts Institutions

RAKVERE TEATER

August Gailit
Urmas Lennuk

NIPER NAADI TALV

Osades
Hannes Kaljujärvi
Madis Mäeorg
Liisa Aibel
Natali Väli
Silja Mihs
Helgi Annast

Lavastaja Urmas Lennuk
Kunstnik Kristjan Suuts
Helikujundaja Kristjan Priks
Dramaturgiline konsultant Liis Aedmaa

RAKVEREVL